

УДК 378.091(494)

DOI: 10.15587/2519-4984.2016.87141

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА МАГІСТЕРСЬКОЮ ПРОГРАМОЮ «МІЖНАРОДНЕ ТОРГОВЕ ПРАВО ТА ВИРІШЕННЯ СПОРІВ» У ШВЕЙЦАРСЬКІЙ МІЖНАРОДНІЙ ЮРИДИЧНІЙ ШКОЛІ

© О. О. Нагорна

У статті обґрунтовано потребу у професійних арбітражних юристах-міжнародниках. Доведено, що Швейцарська міжнародна юридична школа пропонує одну з найкращих магістерських онлайн програм у сфері міжнародного арбітражу. Перераховано чинники, які уможливають ефективну професійну підготовку майбутніх арбітражних юристів, зокрема – поєднання бездоганної якості традиційної університетської освіти з передовими досягненнями в області електронного навчання

Ключові слова: арбітражний юрист, магістерська програма, міжнародний арбітраж, Швейцарська міжнародна юридична школа

The SiLS LL.M. in International Commercial Law and Dispute Resolution is taught fully online, giving career professionals access to a level of higher education. Its purpose is to facilitate worldwide teaching and learning of international commercial law and alternative dispute resolution. The global curriculum of the program is not linked to one specific jurisdiction, but strongly based on a genuine comparative approach. All scholars and experts teaching at SiLS have a strong background in the international academic world as well as in practice. The SiLS LL.M. master degree is awarded upon the satisfactory completion of four interactive modules and four self-guided tutorials. Each module engages students in supervised group projects and online activities in groups of mixed cultural and legal background, which complements individual study

Keywords: arbitrator, LL.M program, international arbitration, Swiss International Law School (SiLS)

1. Вступ

Інтеграційні процеси в економічному та політичному житті багатьох країн світу, взаємодія суб'єктів міжнародних відносин, збільшення обсягів міжнародного господарського обороту часто ускладнюються суб'єктивними чи об'єктивними факторами, що зумовлює появу різноманітних конфліктів та спорів. Традиційним способом розв'язання таких конфліктів є звернення до державних судів. Водночас зарубіжна практика свідчить, що все ширшого застосування отримують позасудові або альтернативні механізми вирішення зовнішніх спорів, найефективнішим з яких є міжнародний арбітраж, бо здатний оперативно та компетентно врегулювати конфлікти транскордонного характеру.

Чимало міжнародних компаній, визнавши значення арбітражного вирішення спорів, активно сприяють професіоналізації кадрів, підготовці висококваліфікованих дипломованих арбітрів, здатних управляти конфліктами транскордонного характеру в умовах конфіденційності.

Вищі навчальні заклади більшості країн світу встигли зреагувати на вимоги сьогодення, що має відображення в системах національної професійної освіти, пропонуючи абітурієнтам магістерські програми з міжнародного арбітражу.

2. Літературний огляд

Авторами праць з актуальних проблем міжнародного комерційного арбітражу є переважно зарубіжні теоретики та практики, які зосереджують свої наукові інтереси на дослідженні особливостей застосування арбітражу в комерційних спорах [1], систематизації принципів міжнародного арбітражу [2],

інтерпретації міжнародно-правових актів, що регулюють арбітражний розгляд, вивченні арбітражу в порівняльному аспекті [3] тощо. Разом з тим вагомим є доробок вітчизняних авторів, які присвятили свою наукову діяльність дослідженню теоретико-правових і практичних засад здійснення міжнародного арбітражу, обґрунтуванню значущості міжнародного комерційного арбітражу як форми здійснення неупередженого правосуддя [4–6].

Однак, питання професійної освіти арбітражних юристів на сьогодні розглядалася вітчизняними фахівцями лише побіжно, що й зумовлює актуальність обраної теми.

3. Мета та задачі дослідження

Метою дослідження є вивчення, опис та узагальнення напрацьованої практики організації магістерської онлайн програми «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» в Швейцарській міжнародній юридичній школі.

Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні задачі:

– здійснено огляд літератури за темою дослідження;

– визначено основні переваги магістерської онлайн програми «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» в Швейцарській міжнародній юридичній школі;

– з'ясовано умови вступу до магістратури «Міжнародне торгове право та вирішення спорів»;

– охарактеризовано навчальний планіції магістерської онлайн програми; встановлено основні форми роботи, які використовуються у навчанні.

4. Загальна характеристика магістерської онлайн програми «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» в Швейцарській міжнародній юридичній школі

Швейцарська міжнародна юридична школа (SiLS) (м. Базель, Швейцарія) пропонує магістерську онлайн програму (LL.M) «Міжнародне торгове право та вирішення спорів», здійснюючи підготовку юристів-арбітражників, здатних вести міжнародно-правову практику та врегульовувати питання, пов'язані з веденням міжнародного бізнесу. Ця магістратура призначена для осіб-представників різних культурних і правових традицій, які тримали ступінь бакалавра за спеціальністю «Право», мають практичний досвід та бажають досягнути високих посад в міжнародних юридичних фірмах, транснаціональних компаніях або урядових організаціях. Швейцарська міжнародна юридична школа пропонує найкраще поєднання бездоганної якості традиційної університетської освіти з передовими досягненнями в області електронного навчання. Це унікальне поєднання дає студентам ґрунтовну підготовку для їх майбутньої професійної діяльності, при цьому пропонуєчи максимальну гнучкість в навчанні [7].

Навчання в магістратурі «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» триває один рік (два семестри для очної форми навчання та чотири семестри для заочної) та становить 60 кредитів ECTS з розрахунку 40 годин на тиждень для студентів очної форми навчання та 20 годин – для студентів-заочників.

Основні переваги магістерської онлайн програми «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» в Швейцарській міжнародній юридичній школі – це:

- доступність;
- професійність;
- практична спрямованість навчання;
- сучасні форми роботи, зокрема онлайн-зустрічі, інтернет-конференції, онлайн-дослідження, дискусійні форуми, письмові роботи, підготовлені індивідуально або в малих групах тощо;
- гнучкість;
- міжнародна взаємодія;
- міжкультурний підхід до навчання;
- порівняльний підхід до навчання (загальне право в континентальне право);
- можливість проходження стажування у відомих міжнародних юридичних фірмах або в провідних міжнародних організаціях, таких як ЮНСІТРАЛ (The United Nations Commission on International Trade Law), УНІДРУА (The International Institute for the Unification of Private Law), Міжнародний арбітражний суд (International Chamber of Commerce) тощо.

Слухач може отримати ступінь магістра зі спеціальності «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» після успішного завершення чотирьох інтерактивних модулів і чотирьох самостійно опанованих курсів.

Наведемо загальну характеристику основних модулів магістерської програми «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» у Швейцарській

міжнародній юридичній школі, які викладаються онлайн знаними теоретиками та практикаками:

Модуль 1. «Товарообіг і транспортне право» вивчає теоретичні аспекти договірного права та практичні нюанси складання та укладення міжнародних договорів. Викладення матеріалу здійснюється на порівняльній основі, тому рішення, які приймаються у відповідності з внутрішнім законодавством, обов'язково співставляються з єдиними принципами УНІДРУА, КМКПТ (Convention on Contracts for the International Sale of Goods) тощо [7].

Навчально-методичні матеріали, які пропонуються слухачам магістерської програми, включають перелік теоретичних джерел з окресленої проблематики, відео-лекції провідних фахівців-практиків та науковців у відповідній сфері. Оскільки навчання носить практичне спрямування, слухачі мають змогу онлайн аналізувати і обговорювати різні типи договорів і положення, які використовуються багатонаціональними компаніями, обговорювати напрацьовані матеріали у складі невеликих груп студентів та керівниками курсу під час щотижневих чатів, вести переговори та укладати проекти міжнародних контрактів купівлі-продажу для гіпотетичних учасників тощо.

Модуль «Товарообіг і транспортне право» включає вивчення таких тем:

- Застосовне право, принципи міжнародного приватного права, вибір арбітражних застережень відповідно до принципів УНІДРУА, КМКПТ;
- Укладення договору, стандартні умови, електронна комерція;
- Тлумачення контрактів та єдиних документів;
- Поставки товарів, основні засади транспортного права, комерційні ризики, Інкотермс (International Commercial Terms);
- Відповідність товару, експертизи та повідомлення;
- Передача права власності, захист добросовісного покупця, гарантії правового титулу та не порушення прав інтелектуальної власності;
- Зобов'язання покупця, захист прав продавця;
- Збитки, компенсація, розрахунок збитків, обмеження відповідальності, штраф і задалегідь оцінені збитки;
- Розірвання договору внаслідок порушення договору [7].

Модуль 2. «Право інтелектуальної власності» (ПІВ) вивчає питання, які стосуються сфери індустрії розваг, технологічних і дизайнерських інновацій, захисту репутації. Модуль враховує аналіз міжнародної системи договорів та угод, які стосуються різних аспектів права інтелектуальної власності, у тому числі в рамках СОТ (Світова організація торгівлі) та ВОІВ (Всесвітня організація інтелектуальної власності) в контексті внутрішнього та міжнародного законодавства. Курс також допомагає студентам розвивати практичні навички, визнаючи, що захист інтелектуального капіталу та ділової репутації виходить за межі права інтелектуальної власності [7].

Студенти магістратури «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» у Швейцарській міжнародній юридичній школі в розрізі цього модуля вивчають:

- Вступ до ПІВ;
- Міжнародні угоди та договори;
- Закон про авторське право;
- «Пассінг-оф» та недобросовісна конкуренція;
- Недобросовісна конкуренція та зловживання довірою;
- Право товарних знаків;
- Право промислових зразків;
- Авторське право;
- Режим спеціальної правової охорони;
- Патентне право [7].

Модуль 3 «Вирішення спорів» забезпечує повне розуміння засобів, за допомогою яких вирішуються міжнародні комерційні спори. Студенти вивчають і досліджують основні напрями міжнародного приватного права, цивільний процес та виконання судових рішень на порівняльній основі. Однак основна частина часу відводиться на аналіз структури і процедури міжнародного арбітражу, вивчення різних міжнародних документів, які регулюють діяльність міжнародного арбітражу, приміром Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж тощо.

Модуль «Вирішення спорів» передбачає вивчення таких тем [7]:

- Вибір місця проведення арбітражу;
- Методи вирішення спорів;
- Теорія посередництва;
- Переваги арбітражу;
- Арбітражне застереження;
- Місце проведення арбітражу;
- Чинне законодавство;
- Початок процедури;
- Повноваження арбітражної установи;
- Докази в арбітражному процесі;
- Попередні переговори;
- Тимчасові засоби захисту;
- Слухання справи;
- Обговорення і складання арбітражної угоди;
- Витрати і відсотки;
- Виконання арбітражної угоди;
- Вкладник – державний арбітраж.

Модуль 4 «Корпоративне право» присвячений вивченню порівняльного корпоративного права та взаємодії різних режимів корпоративного права для комерційних організацій, які діють на глобальному ринку, котирують свої акції на біржах різних країн, приймають участь у транскордонних злиттях та поглинаннях тощо. Варто пам'ятати, що корпоративне праворегулюється внутрішнім законодавством та має суттєві відмінності в різних юрисдикціях. Відсутність міжнародних стандартів або гармонізації корпоративного права – Європейське право є частковим виключенням – значно ускладнює роботу арбітражних юристів, яка торкається вирішення спорів між транснаціональними корпораціями, що також є предметом вивчення модуля «Корпоративне право». Слухачі магістратури під час опанування четвертого модуля знайомляться також з основними

функціями окремих внутрішніх режимів корпоративного права, дізнаються про їх вплив на транскордонні корпоративні операції, досліджують основні області корпоративного права, зокрема:

- Вступ до порівняльного корпоративного права;
- Формування та структура капіталу;
- Керівництво й управління – основні принципи;
- Управлінські повноваження та відповідність мети;
- Основні права акціонерів;
- Права міноритарних акціонерів;
- Права акціонера в товариствах з обмеженою відповідальністю;
- Кредитори і корпоративного управління;
- Працівники і корпоративне управління;
- Об'єднання бізнесу;
- Вороже поглинення;
- Фундаментальні зміни в структурі;
- Державні підприємства;
- Багатонаціональні корпорації;
- Розробка корпоративного статуту / правил внутрішнього розпорядку;
- Укладення кодексу поведінки для транснаціональних корпорацій [7].

Ще чотири курси, які стосуються важливих питань майбутньої професійної діяльності, розраховані на самостійне вивчення, тому слухач може індивідуально визначати свій графік роботи.

Навчальний курс «Наукове дослідження та правове письмо» містить чіткі і практичні рекомендації, необхідні для проведення досліджень у галузі міжнародного комерційного арбітражу, висвітлюючи особливості роботи з бібліографічною інформацією; пропонується опис та характеристика методів дослідження та інше [8].

Крім того, тут надається перелік вимог та правил для правильного укладення юридичних документів, цитування нормативно-правових документів, застосованих до суті спору. Так, відмітною рисою арбітражних рішень є безособові звороти та пасивні конструкції, які є безперечною особливістю інших юридичних документів, що свідчить про незначну роль особистості в творенні таких текстів [9].

Курс «Технологія презентації» забезпечує формування професійних навичок, необхідних для подання та аналізу доказів; наведення власних доводів та міркувань з усіх питань, що виникають в ході процесу; виступу в арбітражних судах та змагальних процедурах; подання заперечень, заяв про відводи або заміну арбітра; ведення переговорів тощо.

Дуже важливим для майбутньої професії є курс «Професійна етика у міжнародному арбітражі», який стосується вивчення етичних норм та принципів професійної поведінки юристів-арбітражників. Оскільки арбітражні регламенти містять загальні положення стосовно подачі доказів та оцінки їх допустимості, але не визначають етичні принципи, на яких повинна базуватися їх підготовка, це в цілому ускладнює визначення поняття «етика» у міжнародному комерційному арбітражі [10].

Навчальний курс «Особливості систем загального та цивільного права» у Швейцарській міжнародній юридичній школі знайомить магістрантів з деякими основними особливостями, які характеризують традиції загального права і цивільного (континентального) права. Курс починається з короткого нарису історичної ролі суддів у розвитку англійського права, опису феномену рецепції римського права на європейському континенті; згодом аналізуються відмінності і подібності у підходах до тлумачення закону та використанням судових рішень, обговорюються доктрини загального права, зокрема прецедентне право, та методики використання прецедентів, включаючи практику їх розрізнення. Дуже важливим аспектом цього курсу є виявлення відмінностей та подібностей у кваліфікації арбітражних юристів, їх ролі в процесі альтернативного вирішення спорів [7].

На сьогодні слухачам онлайн магістратури «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» в Швейцарській міжнародній юридичній школі пропонується ще один додатковий бонусний курс «Управління ризиками», оскільки в сучасних соціально-економічних умовах збільшилися випадки виникнення конфліктів, що призводить до значних фінансових збитків для глобальних компаній. Глобалізація, корпоративне управління, швидка зміна політичного курсу вимагають від корпоративних юристів сприяти комплексному управлінню цими ризиками, що різко відрізняється від традиційної адвокатської практики.

5. Результати дослідження

Опрацювання оригінальної літератури дозволило виявити основні переваги магістерської онлайн програми «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» в Швейцарській міжнародній юридичній школі, зокрема:

- доступність;
- професійність;
- практична спрямованість навчання;
- сучасні форми роботи; гнучкість;
- міжнародна взаємодія; міжкультурний підхід до навчання;

– порівняльний підхід до навчання (загальне право в континентальне право);

- можливість проходження стажування у відомих міжнародних юридичних фірмах та в провідних міжнародних організаціях.

6. Висновки

В статті вивчено, описано та узагальнено напрацьовану практику організації магістерської онлайн програми «Міжнародне торгове право та вирішення спорів» в Швейцарській міжнародній юридичній школі, яка ефективно поєднує основні переваги класичної університетської освіти з найсучаснішими досягненнями у сфері електронного навчання. Спеціально розроблений навчальний план вдало комбінує складний теоретичний матеріал з його практичним застосуванням, формуючи таким чином необхідні для майбутньої професійної діяльності

знання, уміння та навички. Когорта провідних світових теоретиків та практиків у сфері міжнародного арбітражу викладають дисципліни модулів з урахуванням міжкультурного та порівняльного підходів до навчання. Закінчивши однорічну онлайн магістратуру в Швейцарській міжнародній юридичній школі слухач отримує не лише ступінь магістра за спеціальністю «Міжнародне торгове право та вирішення спорів», але й можливість успішно будувати кар'єру на міжнародній арені.

Література

1. Tweeddale, A. Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice [Text] / A. Tweeddale, K. Tweeddale. – Oxford University Press, 2007. – 1128 p.
2. Moses, M. The Principles and Practice of International Commercial Arbitration [Text] / M. Moses. – Chicago: Cambridge University Press, 2012. – 372 p. doi: 10.1017/cbo9780511920073
3. Strong, S. I. Class, Mass, and Collective Arbitration in National and International Law [Text] / S. I. Strong. – Oxford University Press, 2013. – 432 p. doi: 10.1093/acprof:osobl/9780199772520.001.0001
4. Комаров, В. В. Международный коммерческий арбитраж [Текст] / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. – Х.: Право, 2009. – 164 с.
5. Мамон, З. В. Співвідношення міжнародного публічного і міжнародного комерційного арбітражів [Текст]: автореф. дис. ... канд. юр. наук / З. В. Мамон. – К., 2011. – 22 с.
6. Притика, Ю. Забезпечувальні заходи в міжнародному комерційному арбітражі [Текст] / Ю. Притика // Право України. – 2011. – № 1. – С. 139–149.
7. Swiss International Law School [Electronic resource]. – Available at: <http://www.lawstudies.com/universities/Switzerland/SILS/>
8. Strong, S. I. Research and Practice in International Commercial Arbitration: Sources and Strategies [Text] / S. I. Strong. – Oxford University Press, 2009. – 112 p.
9. Gotti, M. Developments in the Discourse of Conflict Resolution [Text] / M. Gotti // Lapland Law Review. – 2011. – Issue 1. – P. 30–51. – Available at: <https://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=4a8f6968-9dff-463b-bea1-f20dd1006ab1>
10. Rogers, C. Ethics in International Arbitration [Text] / C. Rogers. – Oxford University Press, 2014. – 350 p.

References

1. Tweeddale, A., Tweeddale, K. (2007). Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice. Oxford University Press, 1128.
2. Moses, M. (2012). The Principles and Practice of International Commercial Arbitration. Chicago: Cambridge University Press, 372. doi: 10.1017/cbo9780511920073
3. Strong, S. I. (2013). Class, Mass, and Collective Arbitration in National and International Law. Oxford University Press, 432. doi: 10.1093/acprof:osobl/9780199772520.001.0001
4. Komarov, V. V., Pogoreckij, V. N. (2009). Mezhdunarodnyi kommercheskii arbitrazh [International commercial arbitration]. Kharkiv: Pravo, 162.
5. Mamon, Z. V. (2011). Spivvidnoshennia mizhnarodnogo publichnogo i mizhnarodnogo komertsiiinogo arbitrazhiv [Correlation of international public and international commercial arbitration]. Kyiv, 22.
6. Prytyka, Yu. (2011). Zabezpechualni zachodu v mizhnarodnomu komertsiiinomu arbitrazhi [Protective measures in international commercial arbitration]. Law of Ukraine, 1, 139–149.

7. Swiss International Law School. Available at: <http://www.lawstudies.com/universities/Switzerland/SILS/>
8. Strong, S. I. (2009). Research and Practice in International Commercial Arbitration: Sources and Strategies. Oxford University Press, 112.

9. Gotti, M. (2011). Developments in the Discourse of Conflict. Lapland Law Review, 1, 30–51. Available at: <https://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=4a8f6968-9dff-463b-bea1-f20dd1006ab1>

10. Rogers, C. (2014). Ethics in International Arbitration. Oxford University Press, 350.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Бідюк Н. М.
Дата надходження рукопису 04.11.2016*

Нагорна Ольга Олександрівна, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри, кафедра мовознавства, Хмельницький університет управління та права, вул. Героїв Майдану, 8, м. Хмельницький, Україна, 29000
E-mail: olha-nahorna@yandex.ru

УДК 378.14:504

DOI: 10.15587/2519-4984.2016.87752

РОЗРОБКА СИСТЕМИ ДІАГНОСТИКИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З МОНІТОРИНГУ ДОВКІЛЛЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

© Н. С. Бордюк

У статті висвітлено особливості використання системи діагностики компетентностей з моніторингу довкілля у майбутніх фахівців з екології. Охарактеризовано види та методи контролю знань, умінь, навичок. Визначено види навчальної діяльності, які формують теоретико-практичну, самостійну, науково-дослідницьку підготовку майбутніх фахівців-екологів з моніторингу довкілля. Розроблено структурно-логічну схему видів і рівнів контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни «Моніторинг довкілля»

Ключові слова: моніторинг довкілля, навчально-виховний процес, види контролю, бінарне оцінювання, навчальна діяльність

The necessity of elaboration of the system of diagnostics of competences of environmental monitoring in future specialists is elucidated in the article. The types and methods of control, on which base has been formed the structural-logic scheme of their use at the study of discipline “Environmental monitoring”, were characterized. Three levels of control were separated in the system of diagnostics of competences of environmental monitoring were separated: income, intermediate, final – their problem-thematic coordination was established in means and diagnostic criteria. The means of diagnostics of competences were improved at realization of creative, individual, scientific works of students that at first can be presented as formed interdisciplinary course project and in further – qualified diploma work that can solve the complex environmental problems, typical for the local system “Little Motherland”, of one student in particular or of the target group of students (for the solution of problems by the types nature management in the fields of economy by the types of economic activity). It was studied, that at the expense of using the competence approach in professional preparation of future specialists the training quality is provided with potential possibilities of its correction according to the three of aims at organization of learning-upbringing process, especially realization of individual and differential approaches in learning-cognitive and scientific activity to satisfy the socio-environmental demand of society in high-qualified specialists, able to solve professional tasks of different environmental complication and to model the environmental situation on the principles of steadiness

Keywords: environmental monitoring, learning-upbringing process, types of control, binary assessment, teaching activity

1. Вступ

Науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу формують у майбутнього фахівця певну систему знань, здатність до відкриття нового і розв’язування комплексних науково-виробничих проблем, розвивають аналітичне мислення, що відображається, в подальшому, в готовності студентів до майбутньої професійної діяльності.

Професійний розвиток особистості майбутнього фахівця починається з перших курсів при вивченні фундаментальних і спеціально-професійних дисциплін. Моніторинг довкілля належить до циклу професійно-практичної підготовки студентів і є основою в екологічній діяльності (освіті), оскільки формує здатність особистості володіти професійно-профільованими знаннями і практичними вміннями, визначати